

Галина Тараненко

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук

(Таврійський державний агротехнологічний

університет імені Дмитра Моторного)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Стрімке застарівання інформації та прискорене оновлення знань актуалізують необхідність постійного вдосконалення технологій навчання та перегляду знань. У зв'язку з цим сучасний освітній простір актуалізує новий тип педагога та нові підходи до навчання. Освітнякам сьогодні замало бути лише трансляторами знань, їм важливо організувати активну педагогічну взаємодію у відкритому освітньому просторі таким чином, щоб реалізувати творче зростання кожного здобувача. Сучасні умови навчання потребують не лише активізації розвитку пізнавальної, мотиваційної та діяльній сфер здобувача, а й мають бути педагогічно обґрунтованими, привабливими та ергономічними. Розв'язання вказаних викликів можливе у площині педагогічного дизайну.

Педагогічний дизайн є відносно новим напрямком теоретичного та практичного знання. Його дослідження спрямовані на розробку вимог до педагогічних дій, що уможливають досягнення бажаних результатів навчання. Цей процес передбачає аналіз потреб у навчанні, розробку навчального середовища та засобів навчання, що відрізняються педагогічною ефективністю, методичною адекватністю та доцільністю.

Педагогічний дизайн є комплексним поняттям. Він розуміється як процес, як дисципліна, як реальність, модель навчання. Сьогодні його можливості є недостатньо дослідженими науковцями, що не дозволяє повною мірою використати його освітній потенціал. Педагогічний дизайн орієнтований на розвиток інтегративного, проектного, міждисциплінарного мислення педагога та створює можливість адаптуватися у соціально-професійній сфері.

Аналізуючи наукові розвідки [1; 2; 3; 4], можна виокремити специфічні властивості, що притаманні педагогічному дизайну: технологічність навчання, що виявляється у повній керованості та контрольованості навчального процесу; орієнтація на результат діяльності здобувача; поділ діяльності педагога та здобувача; поділ інформації на дані, інформацію та знання; оптимізація навчального знання, тобто поділ знань на декларативні (фактичні, концептуальні, які відповідають на запитання «Що?»), процедурні (відповідають на запитання «Як?»), компетентнісні (відповідають на запитання «Чому?») та метазнання (відповідають питанням «Як влаштовано?»).

Розгляд наявних теорій та моделей педагогічного дизайну (як вітчизняних, так і закордонних) [1; 2; 3; 4] уможливає виділення трьох характерних рис: напрямку дизайну; визначення методів навчання та навчальних ситуацій; педагогічні прийоми та окремі методики. Звідси в кожній моделі педагогічного

дизайну можна виокремити чотири функціональні складові: визначення стратегії навчання (визначення та аналіз цілей навчання), розробку сценарію навчання (планування та проєктування способів їх досягнення), управління навчанням (здійснення запланованих дій); оцінку та корекцію.

Педагогу як педагогічному дизайнеру доводиться не лише забезпечувати методичну основу процесу проєктування навчального матеріалу, а й реалізувати задуману стратегію, створювати конкретне електронне освітнє середовище, що потребує використання елементів різних моделей педагогічного дизайну. В цьому випадку педагогу необхідно виробити збалансований підхід до розробки навчальних матеріалів та підібрати модель до ситуації. Володіння засобами педагогічного дизайну, виражене через вміння створювати якісні навчальні об'єкти в електронному вигляді, відео об'єкти навчального змісту, контрольнo-вимірjувальні матеріали, дозволяють педагогові успішно та привабливо навчати, обирати відповідні стратегії для занурення здобувача у найбільш ефективне освітнє середовище.

Методичне забезпечення педагогічного дизайну посилює професійну мотивацію; забезпечує вирішення когнітивної, професійно спрямованої та комунікативно-розвивальної задач; озброює конкретними прийомами та навичками роботи [1; 2].

Дослідивши особливості педагогічного дизайну та його можливості, можна стверджувати, що педагогічний дизайн сприяє ефективній організації навчального процесу. Створення психологічно комфортного інформаційно-освітнього середовища позитивно впливає на мотивацію здобувачів, швидкість сприйняття матеріалу, сприяє збільшенню обсягу та якості засвоєваної інформації, розширює їх когнітивні можливості. Педагог, який володіє принципами педагогічного дизайну, здатен ретельно спланувати навчальний матеріал з використанням сучасних інформаційних цифрових технологій, розробити такі методи навчання, що гарантують якісний навчальний результат. Педагогічний дизайн забезпечує організаційно-управлінську складову навчання через інфраструктуру освітнього процесу (навчальний контент, канали зв'язку, способи взаємодії тощо).

Отже, педагогічний дизайн є процесом проєктування та розробки навчальної події за допомогою інформаційних та цифрових технологій, орієнтованої на досягнення запланованого результату кожним учасником освітнього процесу. Основною метою педагогічного дизайну є планування та створення навчальної події в освітньому середовищі для реалізації ефективного, систематично спроектованого та комфортного навчання, що розширює освітні можливості кожного здобувача. Для цього педагоги повинні мати достатню теоретичну підготовку, що уможливить адекватне використання відповідних навчальних стратегій та методик реалізації цифровізації освіти, вміти вдало підбирати освітні середовища, доречно використовувати інтерактивні компоненти та створювати з окремих навчальних модулів оптимальний маршрут навчання для кожного здобувача.

Побудова професійної діяльності педагога на основі принципів педагогічного дизайну сприяє створенню інтерактивного навчального середовища, використанню сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій для організації різних форм взаємодій, розробці власних освітніх та професійних

маршрутів, позитивному впливу на професійну мотивацію. Створене інтерактивне середовище навчання стає індикатором сформованості готовності педагога до професійної діяльності, розглядається як певний гарант професійного успіху та актуалізує потребу педагога у вдосконаленні своїх професійних компетентностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глазова, В. (2020). Педагогічний дизайн як необхідна умова ефективного дистанційного курсу. *Технології електронного навчання*, 4, 46–50. <https://doi.org/10.31865/2709-840002020222546>
2. Денисенко, С. Н. (2015). Педагогічний дизайн у сучасному освітньому просторі. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. Вип. № 3 (81). С. 79–83.
3. Branch, R. M., Merrill, M. D. (2007). Characteristics of instructional design models. *Trends and Issues in Instructional Design and Technology (2 th Edition.)*. Upper River, New Jersey: Pearson Education, Inc. P. 8–16.
4. Koszalka, Tiffany A., Russ-Eft, Darlene F., Reiser, Robert (2013). Instructional Designer Competencie. *Information Age Publishing Inc Charlotte, North Carolina*. 178 p.